

Fullmäktige 12.12.2022 § 164

§ 164

Fråga om återvinning av sandningsgrus och dess miljökonsekvenser

Beredning och upplysningar:
Kesti Simo

fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Karin Cederlöfs m.fl. fråga 25.4.2022 om återvinning av sandningsgrus och dess miljökonsekvenser och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Cederlöf lämnade understödd av Nores följande förslag till hemställan:

Fullmäktige hemställer att Esbo aktivt följer upp hur återvinningen av grus utvecklas och deltar i återvinningsförsök när det är möjligt.

Efter avslutad diskussion konstaterade ordföranden att stadsstyrelsens förslag hade godkänts enhälligt.

Ordföranden frågade om Cederlöfs förslag till hemställan kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att fullmäktige godkänt det enhälligt.

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Dessutom godkändes följande hemställan:

Fullmäktige hemställer att Esbo aktivt följer upp hur återvinningen av grus utvecklas och deltar i återvinningsförsök när det är möjligt.

Redogörelse

Fråga

Ledamot Karin Cederlöf och 26 andra ledamöter lämnade 25.4.2022 en fråga om återvinning av sandningsgrus och dess miljökonsekvenser.

I frågan ställs följande frågor i anslutning till sandningsgrus som används vid halkbekämpning i de områden som Esbo stad ansvarar för:

1)

Finns det i andra städer metoder för att återvinna grus och följs denna utveckling upp i Esbo?

2)

Var hamnar gruset som samlats från gatorna i dagsläget, hur stor andel kan användas till exempel i vallar eller för andra ändamål?

3)

Var köper Esbo grus – orsakar transportererna onödiga utsläpp?

4)

Vad kan Esbo göra för att uppmuntra företagsfältet att utveckla nya lösningar för att återvinna grus?

5)

Förutsätter Esbo att grusleverantörerna använder el eller förnybar diesel vid brytningen?

Svar på frågan

Bakgrund:

Halkbekämpning är en del av vinterunderhållet som Esbo stads serviceområde Infrastrukturtjänster utför inom de allmänna områden som administreras av staden. Esbo stads områden är indelade i fyra vägmästartrikt och två regionala entreprenadområden. I vägmästartrikten utförs vinterunderhåll som eget arbete samt som arbete i egen regi och för verksamheten svarar varje distrikts egen vägmästare samt gatuproduktionschefen som är deras chef. Inom entreprenadområdena har arbetet samt planeringen och ledningen av arbetet införskaffats av en entreprenör. För konkurrensutsättningen av entreprenaderna och tillsynen över entreprenörerna ansvarar i Infrastrukturtjänsterna en underhållsövervakare och en underhållsexpert.

För våra egna vägmästartrikt anskaffas sandningsgrus av leverantörer som staden upphandlat. Den senaste konkurrensutsättningen pågick sommaren 2022. Sandningsgrus som används på gator och på gång- och cykelvägar anskaffas till tonpris och levereras till vägmästartriktens lagersilor. Inom entreprenadområdena har anskaffningen av sandningsgrus definierats som en del av entreprenörens verksamhet, det vill säga entreprenörerna ansvarar för anskaffningen, förvaringen, spridningen och borttagandet av gruset som de använder.

Svar på de frågor som ställts:

1.

Finns det i andra städer metoder för att återvinna grus och följs denna utveckling upp i Esbo?

Återanvändning/återvinning av sandningsgrus är ett tema som oroar underhållsansvariga runt om i Finland. Efter förra vintern har man också kunnat läsa om temat i flera tidningsartiklar:

Till exempel Yles webbnyhet (21.4.2022) Hiekoitushiekan kierrätyskokeilut tyssäsvät kustannuksiin ja pölyyn Jyväskylässä – hiekan kierrättäjä kehottaa kuntien päättäjiä perehtymään asiaan, berättar om hurdana erfarenheter Jyväskylä stad har av behandling och återanvändning av sandningsgrus. I nyheten konstateras att sandningsgrus innehåller mycket finmaterial som är svårt att få bort. Enligt nyheten har rengöring testats i Jyväskylä, men den har inte gett tillräckligt goda resultat. I nyheten intervjuades också en representant för företaget som rengör sandningsgrus, som berättar att en stor kostnadsfaktor är logistiken i anslutning till rengöringen. Enligt företagets kommentarer inverkar också det sätt på vilket sandningsgruset ursprungligen tillverkats och med vilka metoder den städats från gatorna på möjligheterna att återanvända det. Företagets representant önskar i slutet av nyheten att man satsar på cirkulär ekonomi och att de kommunala beslutsfattarna fördjupar sig i frågan.

I en artikel i Helsingin Sanomat (6.5.2022) Käytetäänkö nyt pois siivottava katuhiikka uudestaan ensi talvena – vai mitä sille tapahtuu? svarar teamchefen för Helsingfors stads gatuunderhåll och chefen för Esbo stads gatuproduktion på frågor kring temat. I artikeln konstateras att möjligheterna till återanvändning och återvinning är begränsade och att det insamlade sandningsgruset ofta hamnar på avstjälningsplatsen. I Helsingfors har sandningsgrus återanvänts vid byggandet av fyllnadsjordsbacken i Nordsjö. I Esbo har man provat att rengöra det insamlade sandningsgruset och märkt att det är svårt och ganska dyrt.

Såsom de andra aktörerna inom branschen följer också Esbo stads underhåll utvecklingen av återvinning av sandningsgrus och deltar i diskussionen inom branschen. Esbo gatuunderhåll deltog till exempel för några år sedan i ett försök med rengöring av sandningsgrus och också sommaren 2021 kom vi med synpunkter och gav materialprover till en aktör som var intresserad av rengöringsverksamhet och som var på väg att inleda sitt eget utvecklingsarbete.

Frågan dryftas alltså utöver i Esbo också i flera andra städer i Finland, men det verkar för närvarande inte finnas några omfattande, fungerande och kostnadseffektiva sätt att återanvända sandningsgrus, utöver att det används som fyllnadsjord.

2.

Var hamnar gruset som samlats från gatorna i dagsläget, hur stor andel kan användas till exempel i vallar eller för andra ändamål?

Gruset som samlats från gång- och cykelvägar i Esbo hamnar för närvarande nästan utan undantag på en jordtipp. Situationen är densamma både i områdena inom den egna produktionen och i entreprenadområdena.

I våras prövade man att sprida det samlade gruset på nytt på sådana enskilda avsnitt på gång- och cykelvägar där vårens smältvatten ännu orsakade halka vid nattfrost. När man samlar in grus samlar man dock alltid också in skräp och finmaterial som dammar. Med tanke på gatudammet på våren är det således problematiskt att återanvända grus direkt i större skala.

En delorsak till "återvinning" av grus i våras var också det omfattande problemet med tillgången till sandningsmaterial under vårvintern. Detta drabbar också underhållsansvariga bland annat i våra grannstäder Helsingfors och Vanda samt till exempel affärsverket Esbo lokaler, där fastigheternas sandningsgrus tillfälligt tog slut helt och hållet. I en nyhet som publicerades på Esbo stads intranät 10.3.2022 meddelade affärsverket Esbo lokaler att temperaturen som ständigt höll sig kring noll utgjorde utmaningar för halkbekämpningen. Det ständiga behovet av sandning fick lagren att sina och det omfattande problemet med tillgången till sandningsgrus ledde till att gruset tog slut i affärsverket Esbo lokalers lager.

Det insamlade sandningsgruset har i Esbo tidigare använts av stadens egna byggherrar för att fylla en stängd avstjälningsplats och för att anpassa det till landskapet, men på sistone har det inte funnits några sådana användningsändamål. Till exempel Helsingfors stad har fört grus förutom till en jordtipp också till fyllnadsjordsbacken i Nordsjö, som tidigare varit en avstjälningsplats och en jordtipp.

3.

Var köper Esbo grus – orsakar transportererna onödiga utsläpp?

Vid köp av stenmaterial är en av de betydande kostnadsposterna transporten av stenmaterialet, så det ligger också i försäljarens intresse att transportvägen är så kort som möjligt. Därför anser vi att transporten av stenmaterial inte orsakar sådana omotiverade utsläpp som nämns i frågan.

Esbo köper gruset till områdena inom den egna produktionen av de leverantörer av stenmaterial som staden har upphandlat. Seepsula Oy levererade gruset under den gångna vintern. Företagets stenmaterialsält finns i Tusby norr om Helsingfors-Vanda flygplats.

Esbo stads enhet för gatuunderhåll håller tillsammans med enheten för gatubyggnad på att konkurrensutsätta alla anskaffningar av stenmaterial sommaren 2022. Sandningsgruset utgör en del av upphandlingen. I fråga om leveranserna av stenmaterial har det i den nya konkurrensutsättningen fastställts att transportmaterielen som leverantören använder ska uppfylla kravet på utsläppsklass EURO 6.

4.

Vad kan Esbo göra för att uppmuntra företagsfältet att utveckla nya lösningar för att återvinna grus?

Esbo har varit och kommer gärna också i fortsättningen att vara med och diskutera återvinningen av sandningsgruset med såväl beställarna inom underhåll i olika städer som privata aktörer som utvecklar eventuella idéer i anslutning till återvinningsverksamheten.

5.

Förutsätter Esbo att grusleverantörerna använder el eller förnybar diesel vid brytningen?

Esbo förutsätter inte särskilt användning av el eller förnybar diesel i brytningsarbetet. Entreprenörerna som ansvarar för entreprenadområdena har inte heller några sådana krav för sina egna leverantörer.

Marknaden för sandningsgrus är mycket säsongbetonad och användningen av gruset är helt beroende av väderförhållandena. Som förra vintern visade kan sandningsmaterialet till och med ta slut hos producenterna under vintersäsongen. Både vårt eget gatuunderhåll och vår entreprenör anser att det inte lönar sig för köparen att minska sina egna upphandlingsmöjligheter på denna marknad genom att ställa särskilt stränga krav på leverantörerna.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 28.11.2022 § 361

Förslag

Stadsmiljödirektör Isotalo Olli

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Karin Cederlöfs m.fl. fråga 25.4.2022 om återvinning av sandningsgrus och dess miljökonsekvenser och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Föredragandens ändringar på mötet har beaktats i protokollet.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys hiekoitusoran kierrätyksestä ja ympäristövaikutuksista

För kännedom